

25.8.2009

Dnro 1259/02/2009/HPL

Sisäasiainministeriö
PL 26

00023 Valtioneuvosto

Sähköisesti: maahanmuutto-osasto@intermin.fi

SISÄASIAINMINISTERIÖ

27. 08. 2009

INRIKESMINISTERIET

Lausuntopyyntöne 14.8.2009, SM048:00/2009

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI ULKOMAALAISLAIN MUUTTAMISESTA

Sisäasiainministeriön Maahanmuutto-osasto on pyytänyt Helsingin poliisilaitokselta lausuntoa hallituksen esitykseen ulkomaalaislain muuttamiseksi. Esityksen mukaan lakiin esitetään lisättäväksi säännökset oikeuslääketieteellisestä iän selvittämisestä. Lisäksi ehdotetaan muutoksia perheen yhdistämistä koskeviin säännöksiin ja kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeutta koskeviin säännöksiin.

Pydyttynä lausuntonaan Helsingin poliisilaitos toteaa, että poliisilaitoksen lausuntoa valmistellut Ulkomaalaispoliisi pitää oikean suuntaisena esityksen tavoitteita tarkentaa lainsäädäntöä sellaisten ilmiöiden kohdalla, jotka ovat vahvasti sidoksissa laittomaan maahantuloon ja maahantulosäännösten kiertämiseen, ja jotka oletettavasti toimivat vetovoimatekijöinä Suomeen suuntatuva turvapaikanhaussa.

Oikeuslääketieteellinen ikätutkimus

Kokonaan uutena asiana ulkomaalaislakiin ehdotetaan säännöksiä oikeuslääketieteellisestä tutkimuksesta iän selvittämiseksi. Tutkimuksissa käytettävillä menetelmillä puututaan henkilön oikeuksiin siinä laajuudessa, että on välttämätöntä saada lakiin tutkimuksen suorittamista koskevat toimivaltuus- ja menettelytapasäännökset. Käytännössä oikeuslääketieteellisen iän määrittämisen tarve on ilmennyt erityisesti sellaisten yksintulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden kohdalla, joiden ikää on ollut syytä epäillä ilmoitettua vanhemmaksi.

Nyt ehdotetun Ulkl 6 a §:n mukaan oikeuslääketieteellisen tutkimuksen suorittaminen edellyttäisi asianomaisen suostumusta ja alaikäiseksi itsensä ilmoittavan osalta lisäksi hänen huoltajan tai muun laillisen edustajan suostumusta. Suostumukseen perustuva menettely vastaa sitä käytäntöä, jota poliisin teettämässä ikätutkimuksissa on jo nyt noudatettu. Suostumuksen varaan jäävä toimivaltuus ikätutkimusten tekemiseen edellyttää, että tutkimuksesta kieltäytymisellä on tosiasiallisesti merkitystä, kun päätösharkinnassa arvioidaan hakijan henkilöllisyyden uskottavuutta. Ainakin ehdotetun Ulkl 6 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että tutkimuksesta kieltäytymisellä olisi erityisesti vaikutusta arvioitaessa hakijan henkilöllisyyden uskottavuutta.

25.8.2009

Dnro 1259/02/2009/HPL

Perheen yhdistäminen

Perheenyhdistämisen osalta hallituksen esityksessä esitetään tarkennuksia maahantulosäännösten kiertämistä koskeviin määritelmiin, perheenjäsenen määritelmään, toimeentuloedellytysten määritelmään ja menettelytapoihin oleskeluluvan edellytysten selvittämiseksi.

UlkL 36 §:n ehdotettu muutos on tarpeellinen. Erityisesti perhesiteen perusteella haettavaan oleskelulupiin, joissa Suomessa oleskeleva perheen kokoaja hakee oleskelulupaa ulkomailla oleskeleville perheenjäsenilleen, liittyy sellaisia väärinkäytösten mahdollisuuksia, että on perusteltua säätää niiden torjumiseksi UlkL 36 §:n ehdotettu 3 momentti. Pykälän erityisperusteluissa on lyhyesti mainittu, että maahantulosäännösten kiertämistapauksissa tulisi harkita mahdollisuutta peruuttaa perheen kokoajan oleskelupa UlkL 58 §:n 4 momentin perusteella. Kosäännöksen kohdassa määritellään edellytykset, joilla oleskelulupa voidaan peruuttaa jos oleskelulupaa haettaessa tietoisesti on annettu hakijan henkilöllisyyttä koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja tai salattu sellainen seikka, joka olisi saattanut estää oleskeluluvan myöntämisen. Vaikka oleskelupa peruutetaan sillä perusteella, että sitä hakiessa on menetelty säännöksen tarkoittamalla tavalla vilpillisesti, ei näin menetelleen henkilön maasta poistamiseksi ole olemassa karkottamista yksinkertaisempaa menettelytapaa.

Laittoman maahantulon torjunnan tehostamiseksi olisi syytä harkita, voidaanko maasta poistamista koskevia säännöksiä muuttaa siten, että peruutettaessa oleskelulupa UlkL 58 4 momentin perusteella ja päätettäessä karkottaa maasta vääriä tietoja antanut henkilö, maasta poistamis päätös olisi välittömästi täytäntöönpanokelpoinen, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

UlkL 37 §:n perheenjäsenen määritelmään lisättäväksi ehdotettu kasvattilapsen määritelmä on tarpeellinen. Hallituksen esityksessä todetaan, että kasvattilapsia koskevien oleskelulupahakemusten määrä on ollut kasvava. Erityisesti somalien tekemissä hakemuksissa ilmoitetaan suuressa osassa hakemuksia useita kasvattilapsia, joille haetaan oleskelulupaa Suomeen. Ilmiön laajuus viittaa poliisin käsityksen mukaan siihen, että perhesiteen perusteella haettavia oleskelulupia käytetään tällä tavoin laittoman maahantulon keinona. Näyttövelvollisuus huoltosuhteen olemassaolosta kasvattilapseen tulee olla hakijalla, niin kuin ehdotetun säännöksen erityisperusteluissa todetaan.

UlkL 114 §:n ja 115 §:n on esityksessä lisätty ehto, jonka mukaan toissijaisen suojelun, humanitaarisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneelta perheen kokoajalta edellytetään vähintään vuoden asumista Suomessa oleskeluvalla ennen kuin hän voi hakea oleskelulupaa perheenjäsenelleen tai muulle omaiselleen. Asumisaikavelvoite tukee hallitun maahanmuuton tavoitetta.

Hallituksen esityksessä on jonkin verran tuotu esiin eri Euroopan maiden menettelyä perheenyhdistämisen suhteen. Asumisaikavelvoitteen osalta ei käy ilmi, miten ehdotettu vuoden vähimmäisaika suhtautuu muiden maiden säännöksiin. Huomattavaa on, että esityksessä todetaan esim. kasvattilapsista, että useissa jäsenmaissa oleskelulupaa ei

25.8.2009

Dnro 1259/02/2009/HPL

myönnetä muille kuin ydinperheeseen kuuluville virallisille adoptiolapsille. Jos Suomen perheenyhdistämissäännökset ovat muita Euroopan maita väljemmät perheenjäseneksi katsottavien suhteen, on muuttoliikkeen hallitsemiseksi tärkeää asettaa ehdotetun asumisaikavelvoitteen kaltaisia ehtoja perheenyhdistämiselle. Olisi jopa harkittava voisiko asumisaikavelvoite olla pidempi kuin ehdotettu yksi vuosi.

Hakijoiden väitteet olemassa olevista perheenjäsenistä tulevat pääsääntöisesti selvitettäviksi poliisin tai rajavartiolaitoksen suorittamassa turvapaikanhakijan henkilöllisyyden, maahantulon ja matkareitin tutkimisessa. Aikaisempaa tarkemmat määritelmät todennäköisesti lisäävät tutkintaa tekevien viranomaisten työmäärää. Viranomaistyön ja lupaprosessin sujuvuuden näkökulmasta on perusteltua, että UlkL 62 §:n tulee ehdotettu muutos, jossa asianosaiset voidaan jättää kuulematta ennen asian ratkaisua, jos perhesiteen perusteella haettu oleskelulupa on ilmeisen perusteeton.

Kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeus

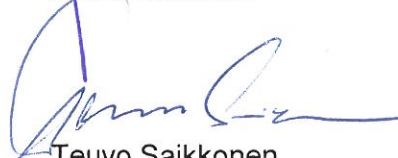
UlkL 81 §:n ehdotettu muutos on lähtökohtaisesti kannatettava. Tieto siitä, että työnteko-oikeuden edellytyksenä on selvitetty henkilöllisyys, saattaa ennalta ehkäistä turvapaikanhakijoiden keskuudessa hyvin yleistä passien ja muiden henkilöasiakirjojen hävittämistä. Sama vaikutus on oletettavasti sillä, että vääriä henkilötietoja antaneille hakijoille ei muodostu työnteko-oikeutta. Ongelmallisen ryhmän muodostavat hakijat, jotka tulevat maista joissa ei ole toimivaa hallintoa (esim. Somalia). On hyvin tulkinnanvaraista, miten arvioidaan, onko hakijan henkilöllisyyden selvittämättä jääminen johtunut hänestä itsestään riippumattomista syistä vai ei.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja

Jukka Riikonen

Ylikomisario

Teuvo Saikkonen